FØRSTE DAG

Dostojevskij ankommer

Fire dages storm havde lagt gaderne i den danske hovedstad øde. Vinden havde blæst så kraftigt, at et stort antal dampskibe havde måttet lægge bi og var ankret op ude i Øresund. Men den tørre stormvind lagde sig fredag eftermiddag ganske pludseligt. Temperaturen steg uventet til 10 grader og stormvinden blev afløst af en stilende og længe ventet oktoberregn. En tørke i hovedstaden havde varet i 5 uger. Fredag d. 13. oktober var fuld af naturfænomener og varsler.

Et uforklarligt, højt brag havde genlydt over byen og en kæmpemæssig, grønlig meteor var blevet spottet på himlen, efterfulgt af et kraftigt skær af nordlys. Det store brag kom, viste det sig, fra en dampkedel der var eksploderet hos mølleren Bruhn og Cornelius i Norgesgade (Bredgade) 34. Nabopalæet i nr. 32 led skade. Palæet var for kort tid siden blevet fraflyttet af den kejserlige russiske legations 2. sekretær, baron Aleksander Wrangel, som i begyndelsen af måneden var flyttet i nye lokaler med sin husstand og nu ventede en gæst.

Fredag d. 13. ankom både Fjodor Dostojevskij og H.C. Andersen samtidigt til København efter længere rejser i udlandet.

Fjodor Mikhailovitj Dostojevskij
1821 – 1881

Forfatteren Dostojevskijs unikke værker rummer en så overbevisende sandfærdighed og kraft, at han i dag regnes blandt verdenslitteraturens største menneskekendere. Dostojevskij anses som en af forgængerne for eksistentialismen. Barske hændelser kom til at præge Dostojevskijs liv: Han blev i 1849 dømt til døden for samfundsfjendtlig aktivitet, bl.a. for at diskutere vestlig litteratur og filosofi. Benådet i selve henrettelsesøjeblikket, tilbragte han fire år i arbejdslejr i Sibirien, fulgt af flere års tjeneste i et strafferegiment som soldat. Her mødte han Aleksander Wrangel.

F.M. Dostojevskij, Skt. Petersborg 1865
Fotograf Ivan A. Goh

Siden kom Dostojevskijs meget alvorlige spil-afhængighed og epilepsi til at præge hans liv. Bedst kendt i Danmark er Dostojevskij nok for hovedværkerne "Forbrydelse og straf" (1866), "Idioten" (1868) og "Brødrene Karamazov" (1880). Dostojevskij arbejdede også som redaktør, essayist, novelleforfatter, journalist, oversætter, skribent, filosof og underviser. Dostojevskij er anerkendt for sine skildringer af den menneskelige psykologi og et universelt forfatterskab der kredser om den menneskelige medfølelse. Dostojevskijs litterære arv vil til hver en tid minde os om det at være menneske, og hvad dét er.

"

Skulde os dog engang mødes, maa det være paa et sjældent dog gjerne, thi kjedelig er vor omgangskreds ikke, og det er dog altid en vis Interesse ved at omgaaes med Mennesker, der have gjennemgaaet saa meget ualmindeligt som Dostojevskij. Jeg skylder dem tak. Han er med sikkerhed den karakterfuldeste mand, jeg har truffet. Han er saa meget sig selv, saa meget ...

Wrangel om Dostojevskij, 1854

Aleksander Jegorovitj Wrangel
1833 – 1915

Som 20-årig jurastuderende fik Wrangel venner der tilhørte den kreds af ligesindede, Petrashevskij, som Dostojevskij var i berøring med. Han overværede Dostojevskijs henrettelse og benådning en kold vinterdag på Semjonov-pladsen i Skt. Petersborg. Wrangel er skildret som noget af en romantisk eventyrer. På sin diplomatiske levevej kom han både på jordomsejling, til Kina, fik adskillige poster på repræsentationer i udlandet og dette diplomatiet med sine interesser for arkæologi, naturhistoriske vidundere, kunstsamling, skribent-virksomhed og fløjtespil. Men det var venskabet med Dostojevskij og deres tid sammen, der kom til at præge Wrangels liv. I 1854 valgte han frivilligt en post som offentlig anklager i den afsides Semipalatinsk region, da stillingen bragte ham tæt på Dostojevskij. Fra det øjeblik begyndte deres venskab. Wrangel indledte da en vedholdende, målrettet og usædvanlig aktiv kamp for Dostojevskij. Han gjorde alt for at lindre Dostojevskijs skæbne i eksil og arbejdede på en fuldstændig amnesti. De delte liv og skæbne. Wrangels erindringer "Minder om F.M. Dostojevskij i Sibirien 1854-56" er den eneste kilde til Dostojevskijs liv i denne periode.

Baron Alexander Wrangel ca. 1865 - 67
Det Kgl. Bibliotek

"

Wrangel var en ung mand af den mest elskværdige karakter, hjertelig og ejendommelig. Vi blev venner, og jeg blev meget knyttet til ham. Han var et talentfuldt menneske med en overordentlig livlig og opfindsom ånd, han var en fortræffelig kammerat, han var en fremragende musiker og en fortræffelig violinist, han var en fortræffelig fløjtespiller og en udmærket ridder.

Dostojevskij om Wrangel, 1854

Fattige børn i København, ca. 1870
Fotograf Holger Damgaard

Et gjenhørelsesvidne

... Dagens retsmøde overværedes af 22 duer, som ved deres kurren oplivede de tørre forhandlinger. Duerne var nemlig stjålet af den næsten 15 årige Hans Peter Julius. Den på Blegdamsvej patruljerende betjent bemærkede, at en dreng kom slæbende med en stor sæk på nakken. Da drengens forklaring om sækken lød mystisk, blev han transporteret til politistationen, hvor han tilstod at have stjålet duer hos rebslager Trane på Nørrebro. Han havde slået en rude i dueslaget ind (..) Drengen kunne være indertig glad at mangle en måned i at være 15 år, thi havde han nået denne alder, ville han være bleven idømt 2 års forbedringshus for indbrud, medens dommen derimod nu kun lød på klo i 2 dage, 20 slag hver dag ...

Dagstelegraphen, fredag. d. 13. oktober 1865, samme dag Dostojevskij ankom til København

RELSINDI PÅ KONGENS NYTORV 1865. KØBENHAVNS MUSEUM